

СПОРТ
Гаьлий-Юрта спортивни майда хъайийллар

16

ФЕ ХИЛА
Наькъашкарча бокъонех хълхдаьккхар берашта

15

СЕРДАЛО

1923 100 лет 2023

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№28 (12605)
Кимарса
бутт,
27 ди, 2023 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

ГІИШЛОШЪЯР

Инаркъе хълъеш латт
540 моттига лаьрхІа
ишкол

5

ГІАХЪОЖАМ

Магасе гІишлош
хълъяра боарам
ледабой хъож

6

БЕРИЙ КХОЛЛАМ

В. М. Комарова
цѐрагІа лагере
салоІача бераша
шоай начІал гойтар

8

ДЕШАР

Карарча шера дийша
баьннача ГІалгІайчен
выпускникаша 212
дошо майдилг яьккхар

9

ХЪЕХАРХОШТА
Абат хъехарашта
новкъостал хургда

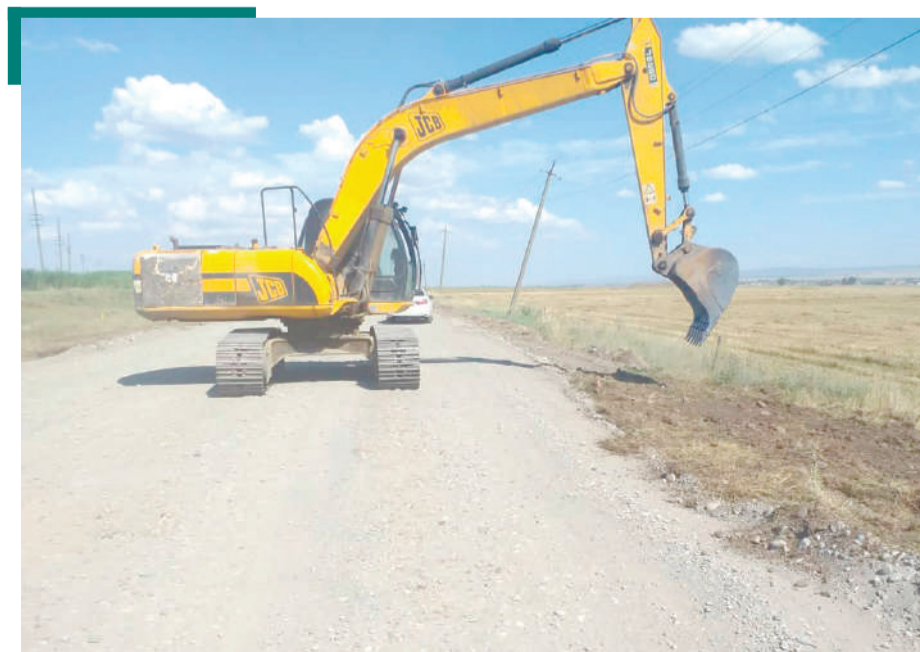
10

www.serdalo.ru @gserdalo vk.com/gserdalo Дзен сердало

ДоттагІал чІоагІдир
Запорожьен Токмакски кхале
гуманитарни новкъостал дахъийтад
ГІалгІайчера

3

ДегІаахар

«Южни» яхача
оалхазарий боахама
ГІабода никъ тоабеш
латт

3

ГалгIайче «Дика хьалаш» яха паччахьалкхен программа кхоачашъеш, 142 млн сом дIадахад

Муса Алоев

ГалгIай Республика дакъа лоацаш я, «Дика хьалаш» яха Россе паччахьалкхен программа кхоачашъеча. Деррига а из кхоачашъеш дIадахар 142 млн сом да. Цунах хоам бир ГалгIайчен Кулгалхочунга, балха кхетаче дIахьош социальни дегIаахара, къахьегама министра МутаIалананькъан Хьажбикара, аьлар «Сердало» газетага ГалгIайчен Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Цу ахчак, мехка Iаьдало заIапхошта, дIа-юха лелалуш боацача наха 56 фусама дика хьалаш Iалашдаьд.

Социальни Iалашон, культуран, унахIенон, дешара кхыча даькъ тIа пандусаш яьй; гIишлон араха а лаьрхIа йола Iалошо яьй царна лаьрхIа, иштта санитарно-гигиенически хьалаш Iалашдаьд. Из доацаш а, эшаш бола хоам тIабола кнопка тоIае мара ца езаш, улгаш даьд, новкъостал эшаш е саг хьавеха везаш моттиг нийсьелча, пIелг IотIатоIабе мара безац», — йоах хоамо.

«Хьахьождаьча ахчак паччахьалкхен библиотека лаьрхIа технически таронаш яьй, уж накъайоалаш я заIапхошта, къаьстта хIама цахозарашта, бIарг са дайнарашта, дIалелаш боацарашта.

Иштта вIашагIделлад, социальни даькъ тIа говзанчаш хургбола дешар. Цо таро хулийтаргья халла мара дIа-юха ца лелалуш болча наха шоашта карагIоалар маьхалдаккха», — аьлар МутаIалананькъан Хьажбикара.

ЛаьрхIа йола оборудовани оттаяьй боккхагIбарашта, заIапхошта социальни гIулакх дара йолча Республикански центре, иштта Наьсарен-Шахьара, Республикански берий могашал меттаоттаяра центре.

Келаматананькъан Махьмуд-Iаьлас белгалдир, цу тайпарча наьха хьалаш Iалашдара бола болх цахадаш дIабахьа беа, аьнна.

Уж, халача вахара хьалашка нийсбеннараш, вай нах ба. Вай декхар да царна новкъостал дар. ЛаьрхIа йола федеральни программаш я, цар таро лу вайна дикача боараме из болх дIабахьа», — аьлар Келаматананькъан Махьмуд-Iаьлас.

ГалгIайчен Кулгалхочо белгалдир, республике органически продукци арахецара дика таронаш хилар

Султигананькъан Йоакъап

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматананькъан Махьмуд-Iаьлас белгалдир «2030 шерга кхаччалца органически продукци арахецара болх дегIабоалабе», мехкий таронаш хилар, аьлар «Сердало» газетага ГалгIай Республикан зарбан болх лелабераша.

Кимарса бутт дIаболалуш, РФ премьер-министра Мишустин Михаила лоархIамеча каьхата кулг яздыр, РФ юртбоахамаш дегIадоаладара хьакъехьа — «2030 шерга кхаччалца органически продукци арахецара болх дегIабоалабар».

Из юкъедоаладаро таро хулийтаргья, экологически цIена юртбоахама продукци дукхагIа хилийта.

Из езаш я дерригача дунен тIа. ХIанз латташ йолча хана, из арахецаш хилар юртбоахам дегIабоалабара даькъ тIа эггара дикагIчарех лаьрхIа.

ГалгIайчен кулгалхочо Келаматананькъан Махьмуд-

Iаьлас яхачох, цIена продукци лелае безам болчарна юкъе я ГалгIайче.

«Вай цу хьакъехьа дика таронаш я: дика лаьтта, мехкала дика хьалаш, къехьегама тIера бола нах. Цул совгIа, лаьтта дикагIа хургдолаш дIатоха удобрени а я вайга — «Южни» яха оалхазарий комплекс, цига москалаш кхею, цар кхача а арахец.

Цига удобренеш хургья. Оаха дийцад из проект кхоачашъяра органически удобренеш йий яха дош, цига дика таронаш хилар белгал а даьд».

Махьмуд-Iаьлас яхачох, минеральни, химически удобренеш ца тохаш, органически удобренешца кхеяь продукташ дуккха а пайданегIа я сага.

Цул совгIа, Iалама а зе дац цар.

Вай мехка хIанз укх сахьате органически продовольстви, юртбоахама бийдал арахецаш 46 субъект я. Арахецараша цахаддаш ло-

аттаю уж эцархошта. Цу тайпара хIара шера из продукци дегIайоагIаш латт, юкъе ра лаьхIача 8-10 %.

ГIулакх довзараша яхачох, кхы а дукха къахьега деза, чурча рынке ший моттиг цо хьалоацаргIолаш, хIана аьлча кхоачам болаш яц из таханарча денна.

Керттердар да Россе чурча рынке лоаттаеш йола орга-

нически продукци совьяккхар, из кхыча паччахьалкхенашка дIакхахьийтара таронаш йоаржайар, пайда хьабоалаш йола агротехнологеш юкъеяхар.

Цу дерригне таро хулийтаргья Россе бахархоша лелаеца кхачан продукце дикал лакхье, цул совгIа совьяргья балха моттигаш а.

ГалгIайчен Паччахьалкхен кулгалхочо Сластенин Владимира нах тIаийцар

Султигананькъан Йоакъап

ГалгIай Республикан Паччахьалкхен кулгалхочо Сластенин Владимира нах тIаийцар, цига шин сага дехараш кхоачашдыр.

Уж бар МагIалбика, Шолжа кхалешкара материальни нов-

къостал дехаш хинна бахархой, аьлар «Сердало» газетага министрий кабинета зарбан болх лелабераша.

«Южни оалача юрта яхархочунна материальни новкъостал дарал совгIа, хьалхагIа Махьмад-Хи тIа яьха хиларах тарра аварийни фусамца дувзадenna дош а кхоачашдырда,

аьлар.

Пхе бера нанас яхачох, лаьтташ чухерцаш латтача моттигера нах арабаьхачул тIехьагIа, ше лаха езаш хилар из чуIе фусам, хIана аьлча из кхычарна юкъеяханза йисаяр», — йоах хоамо.

ГалгIайчен ах паччахьа, республикан гIишлон Министерствон викалашта, МагIалбика

кхален администрацена тIадиллар; из хаттар кхоачаш а дийя, цунах бола хоам шийга бе, аьнна.

Хьалхадоккх, тIаваха безам болаш вола саг хьалхехе а дIазву Кулгалхочун администраце, республикан Паччахьалкхене, нах тIаьцара йолча Урхалленга гIолла.

Запорожъен Токмакски кхале гуманитарни новкъостал дахъийтад Галгъайчера

Курскенакъан ИбрахИм

Укх деношка Галгъайчера ви-калаш бахар Запорожски об-ласта Токмакски кхале. Ре-гиона кулгалхочо тIадиллача декхарах, цига гуманитарни мухъ бихъар, берашта эшаш йола кхачан продукташ, ло-мара хий дар цун юкъе. Кела-матанакъан Махъмуд-Иаьлас кхален Иаьдалга дIаала аьлар, Галгъайчено дIахо а новкъо-стал дергхиларах, яхаш, дувц «Сердало» газетага Мехкдаь зарбан болх лелабераша.

«Цу кхален администраци чоалханерча хъале я, дукха да кхоачашде деза декхараш. Уж да йохаяь шахъар меттаоттае

езаш хилар, бахархой хъашташ кхоачашде дезар, наха новкъо-стал эшаш хилар. Вай цхъана хургда цу тайпара дешаш кхо-ачашдеш», — аьлар Келамата-накъан Махъмуд-Иаьлас, ше тIадилла декхар кхоачашдарах дувцаш.

Иштта укхазу цу кхаленца бувзам лелабарах долча каьх-та кулг яздыр. Цу юкъе да, гу-манитарни новкъостал дарал совгIа, тIемо йохаяь шахъар юхаметтаоттаеш гIишлон бал-хаш дIахъоча новкъостал дерг-хилар а. Кастлуш цига гIоргъа дIа-юха лелаш йола йиъ фель-дшерско-акушерски пункташ.

«Мехкдаьттхо» яхача лагере салоIаш долча берашта дийцар полице балхах

ГIазданакъан Ахьмад

«Мехкдаьттхо» яхача ажкан бераш салоIача МагIалбика лагерер-ча берашта дийцар полице балхах лаьца. Из болх дIабахъара цига лаьрххIа баха хилар Галгъай Респу-блике гIолла йолча Россс МВД Юкъарлонна совета доакъашхой. Уж цига баха-ра бахъан дар, «Юкъарлон-на советаца дIахъош йола салоIа ха» яха Ерригроссе акци дIахъош хилар.

«Программа чудоагIаш дар полице беча балхах лаьца царна дувцар, цун болх царна бовзийтар.

Берашта хьалхашка къа-маьл деш хилар ший балха тIехъ леладеш долча жIалеца вена кинолог, криминалист, иштта ДПС инспектор, ПДН инспектор, кхыбараш. Цар чоагIа сакъердам бир бераш-та, халхараш, ловзараш гой-таш. ТIехъара хъаьшаша бе-рашта морожнеш елар», — аьлар «Сердало» газетага МагIалбика кхален админи-страце зарбан болх лелабе-раша.

«Южни» яхача оалхазарий боахама тIабода никъ тоабеш латт

Султиганакъан Йоакъап

16 км 705 м бIаьха никъ тIабода лоархIамеча юртбоахама боаха-ма, цо тIехдика кхоачашду мо-скала дулх эцархошта лоаттада-ра декхар, аьлар «Сердало» газе-тага региона министрий каби-

нете.

«Укхазу, наькъа бархIагIа ки-лометр йолча, гIум-жагIа хъаьрца моттиг тоаяь. Кастлуш асфальта никъ Юбулларгба», — йоах хоамо. «Из программа кхоачашъ-еш хиларах, тха таро я юрт-

боахама тIадолха наькъаш дегIадоаладе, цо региона эко-номика дегIадоалайара таронаш совгIаохаргъа.

Карарча шера оаха лаьрхIад массехк никъ тоабеш», — аьлар Галгъай Республикан машин-наь-къий министра Хаматхананаь-

къан Батыра.

Белгалдаккха дезаш да, 2023 шера «Юртага доазонаш дегIадоаладар» яха паччахьалк-хен программа кхоачашъеш, «ЮГ-Агро ССПК» тIаводаш бола ма-шенин никъ тоабеш бала боали, аьнна.

Галгъайчера массехк тонн гуманитарни новкъостал дахъийтар, лаьрххIа йола операци дIахъош болча бIухошта

БIарахой Муслим

Укх деношка, лаьрххIа йола тIема опера-ци дIахъош болча вай бIухошта гуманитарни новкъостал дахъийтар Наьсарен кхален адми-нистраце, аьлар «Серда-ло» газетага цигарча зар-бан болх лелабераша.

Иштта хоам бу, цунна юкъейоагIаш яр цIено лела-яра эша хIамаш, тIадувхаду барзкъаш, лаьрххIа йола оборудовани, кхачан про-дукташ.

Шолжа-Шахъарера урамаш тоадеш латт

Султиганъкъан Йоакъап

Шолжа-Шахъарера Дружба оалаш бола урам тоабеш, болх дІабахъа арабаъннаб болхлой. Керттера урам лоархІаш ба из цу шахъаре.

«Шахъарерча урама куц тоадеш болча балхага хъожаш хилар, Іумаранъкъан Аслан, цун ГІонча вола Беканъкъан Халид, къаман телевиденера журналисташ, иштта кхыбола болхлой а», — Йоакъ тхогарча хоамо. 620 метр болча урамтІа керда асфальт хургба, ГІаш леларашта никъ булларгба, шинна оаГІорахъа лакха лапмаш ЙоГІаргъа, доГІан хиш Іочуухаргдола канализаци ергъа. Тоабъ баълча, дІахъа ухача наха, ше хинначул дукка парГІатаГІа болаш хургба из никъ.

МаГІалбика Кооперативни урамаГІа дІахъош хинна балхаш йистедаъннад

Султиганъкъан Йоакъап

МаГІалбика Кооперативни шерача урамаГІа дІахъош хинна из тоабара балхаш йистедаълар. Уж балхаш дІахъош да «Шахъара дика хъалаш хилийтар» яха федеральни проект кхоачашъеш, аьлар «Сердало» газетага ГІалГІай Республикан ГІишлош яра министерстве.

«Дукха ха яр бахархоша цига асфальт биллар деха. Къаьстта деша долхача берашта йоккха халонаш нийслора, цу накъ тІа БІеха хиларах.

ХІанз укх сахъате уж халонаш дІаьаннай. Керда машений а, ГІашлой а накъаш, сердал — ханал хъалха даь даьннар из да. Наха чоагІа дика хеташ тІаийцад из, иштта шоашта терко еш хиларах доаккхал ду цар», — аьлар моттигерча ГІишлонхой боахаме.

Белгалдоаккх, 2023 шера МаГІалбике дий юкъара доазув тоадергда аьнна лаьрхІадар, цу декхарах ах ХІанззе кхоачашдаь даьннад.

ГІалГІайче «Кхерамзлен дика накъаш» яха 2023 шера къаман проект кхоачашъяь яьннай

Коазой Мадина

ГІалГІайчен машеннакъий Министерствос ше тІаийца декхар ма дарра кхоачашдаьд, «Кхерамзлен дика накъаш» яха проект йистеакхарца.

ЛаьрхІа хиннача тайпара, республике 28 км урамий накъаш тоадаь даьннад, аьлар «Сердало» газетага цу боахама зарбан болх лелабераша.

Цу юкъеделха да Наьсарен Кхоартой, Центральни, Сулейменова, Восточни урамаш, иштта Магас-Шахъара Горчханнакъан урам, Наьсарен кхалера Экажкъонгий-Юртара тІий, из хІанз дІаьагІа а шераГІа а хилар.

«Урамай накъашка кердаьхай накъа йистош, такилгаш тоадаьд, эшача накъа оасаш дахийтад, Центральни ураматІа сердал яьй», — аьлар

машеннакъий Министерстве.

ГІалГІайчен автотора иштта ший болх дІахъош хиларах, вай республика Росссе къаман проект кхоачашъярах, дика накъаш хиларах белгалъяча пхе республикан юкъеяйода, хІаьта СКФО ГІюлла вай хъалхарча моттиге да.

Къаман проект бахъан долаш, вахара хъалаш тоадаьд, вахаре лоархІаье моттигаш тоаьй, накъаш тоадарца мукъ-

аяьхай дукха никъ хъалоацаш хинна моттигаш. Цудухъа ДТП кІезигаГІа я тахан», — аьлар ший балхах дувцаш, ГІалГІай республикан машеннакъий министра Хаматханнакъан Батыра.

Вай республикан «Кхерамзлен дика накъаш» яхача къаман проекте дакъа лоацаш я 2019 шера денз. Цу юкъа 200 километр совГІа керда никъ Юбиллаб.

МаГІалбика кхале хоржамашка хъежараш Юмабеш йола семинар хилар

ГІазданнакъан Ахьмад

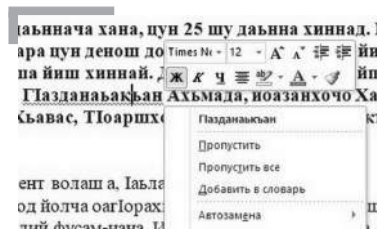
Хургбола юкъарлонна тІахъожамхой Юмабеш йола шин денна лаьрхІа семинар хилар ГІалГІайчен МаГІалбика кхале. Доал деча даькъ тІа хоржамаш дІахъоча хана; нийса, цІена болх дІабахъара лаьрхІа яр из. Хъалхадоаккх, хоржа-

маш вай регионе дІахъоргда тов бетта итгІагІа дийнахъа, цаІ дола кхадж тосса ди долаш.

«Хургболча тІахъожамхошта довзийтар цар декхараш, балха тІехъа лораде деза законаш. Хоржамаш дІахъош балха юкъе ха дезар хъалхадаьккхар,

цар технологеш яйзар. Хоржамий даькъ тІа нагахъа санна дагадоацар нийслей, из сихха юстардаккхара ха дезар фуд а хъийхар. Из болх Юмабеш хилар 40 тІахъожамхо. Семинар дІаьихъар вар Росссе Общественни палата доакъашхо Мартазаннакъан Тимур, хоржамашта тІахъожама республикан

штаба кулгалхо, ГІалГІайчен Общественни палата кулгалхо Іамарханнакъан Лейла, иштта граждански юкъарлонна, къамашта юкъера, конфессешта юкъера ГІулакх дегІадоаладара йолча комиссе доакъашхо Илнакъан Беслан», — аьлар «Сердало» газетага МаГІалбика кхален администраце.

Microsoft Word программанна долча галгӀай дошлорга тӀа 7 500 дош тӀакхийттад

Султиганькъан Йоакъап

Цахаддаш дошлорг доржадеш бола болх дӀабахъарах, «Сердало» сайта тӀа латтача орфографэ электронни дошлорга тӀа гӀалгӀай меттацара дешаш тӀакхийттад.

«Дошлорго таро хулийт гӀалгӀай меттала деш дола йоазув нийса де, мотт дикагӀа кхетабе. ХьалхагӀа из 42 500 дешах латташ хиннадале, хӀанз 50 000 дешах латташ да, тӀакхийттар да 7 500 балха юкъе лелаш дола дош. Иштта цу юкъе я 400 нийса язъеш йола гӀалгӀай тайпан цӀераш. 2023 шера цунна тара дола цхьаькха дошлорг кийчдергда», — аьлар «Сердало» газета шеф-редактора Курски-наькъан Ибрахима.

Из проект кхеллараша яхачох, дошлорг оттадарца а из балха юкъе нийса леладарца а бувзабenna болх дӀахо дӀабахъа лерхӀ.

Инаркъе хьалъеш латт 540 моттига лаьрхӀа ишкол

Султиганькъан Йоакъап

Инаркъе хьалъеш латт 540 моттига лаьрхӀа ишкола. Из гӀишло хьалъеш я, «Дешар» яха къаман проект вайцига кхоачашъеш хиларах. Заказчик я

ГӀалгӀайчен гӀишлон Министерство, балхаш дер я «СТРОЙГРУПП-ИДЕАЛ», аьлар «Сердало» газетага региона гӀишлон боахаме.

«ГӀишлон балхаш дӀадоладаьд 2022 шера

ахкан хана. Цхьан шера кхо эзар гектар йолча даькъ тӀа хьалбаь баьннаб аьшка-бетона гом. Арара пенаш хьалдоттара бола болх истебаьннаб 70%. Чура юкъ еллай, кораш дӀаоттадаьд, хӀанз кхыдола балхаш деш латт», —

йоах хоамо.

Говзанчаша яхачох, укхаза хьадеш дола балхаш 1,5 бетта тӀехьадисад. Подрядни фирмага болхлой дукхагӀа хургбола никъ лаха аьннад йоах ГӀалгӀай Республикан ГӀишлон Министерствос.

Дабе-Юртарча кашамех цаӀаш тоадаьд

Султиганькъан Йоакъап

Йистебала боалл Дабие-Юртарча кашамашка беш бола болх. Бусалба а кераста а кашамаш тоадара болх дӀахьош яр я «Сафмар» яха Гуцаранькъан Михаила дикача гӀулакхий фонд.

Из болх чӀоагӀа раьза болаш

тӀаййцар юртноша. Уж кашамаш айеннача моттиге да, цу духьа цига бахар-бахкар чӀоагӀа хала дар наха. ХӀанз керда никъ цига Юбиллара юртахой чӀоагӀа раьза ба. ПаргӀатта шоай нах дӀабехка боахкача маьл кхайкабе баха таро я цар. Де лерхӀацох цхьа дакъа мара дац из. Болх дӀаболабаьб кхо бутт хьалха, хӀанз йистебоалаш а латт. Гонахъа карт яьй, машенаш йооттае

ГӀалгӀайчен 90% наха дӀайхача дийнахъа, Ии долаш, моттиг цахилар белгалдир

Султиганькъан Йоакъап

ГӀалгӀайчен 90% наха белгалдир, доал деча даькъ тӀа дӀайхача дийнахъа Ии долаш моттиг цахилар. Цунна тешал ду «Сердало» газета карарча шера кӀимарса бетта дӀабихъача хаттарий балхо.

80% хаттарашта жоп луш хиннача наха яхачох, эггара дукхагӀа Ии долаш йола моттиг остановакш я, цар дӀайхача дийнахъа чӀоагӀаца йӀовхалах саг кӀалхарваккхац. Из дош дукхача юрташка а да ишттачарех.

100% наха лоархӀ, цу моча моттигашка гаьнаш дӀаегӀаца нийса хургдар, аьнна.

Иштта 100% наха лоархӀ автоматически болх беш дола молаш долча хин кхуркхолгаш хилча бакъаьба дар, аьнна.

кхоъ моттиг тоаяьй, ламаза ца тоадаьд, цига эшаш йола гӀирсийцаб. Болхлоша дика къахьийгад.

Гонахъара йокъаенна ягӀа кӀотаргаш дӀаяьхай. ХӀанз хьалхарча аргӀагӀах буц дӀахьакха лаьрхӀад, кӀезига сабар дича, цу юртарча юхедиса кашамаш а тоадергда.

Деррига балхаш, юртношца дагабоалаш, дӀадиьхьад. Из

иштта нийсдалар; ГӀалгӀай Республика кулгалхочо Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаьлас, «Сафмар» яхача дикача гӀулакхий фонда кулгалхочо Гуцаранькъан Михаила цхьана баьча бартах.

2023 шу чакхдалале республикера 40 кашамаш тоадергда. Царех 33 бусалба, 7 кераста наьха да. Юхедисараш тоадергда 2024 шера.

МагІалбике подвалашкара араяьхача кранашкара хьайиду хий

ГІазданаькъан Ахьмад

МагІалбика шахьаре, нагахьа мара ца деш дар де дезаш хилар Іаьдал, шоллагІча хий хьалуча моттигера насос еха хилар.

Кезига мукьагІа хий хьадоагІаргдолаш из тоаяь хиннаяле а, хий хьадалара хьал шахьаре чІоагІа во латт. Къаьстта из бахьан долаш, бахархошка халонаш кхьа- чай. Бакьда шахьара Іаьдало из хьал тоадара никъ лехар.

«ВІаштІара даьча цІенешка бахача нахага хоам бу, подвалашкара араяьхача кранашкара хий хьа- эца йиш хилар. Нагахьа санна шо чудахача цІагІа цу тайпара кранаш еце, шун таро я «Дошо дІоагІа» ООО компанега кхайка, шоаш- та цу даькъ тІа новкъостал дара. Уж кранаш йолаш я вІаштІара даьча цІенешка укх адресах: Осканаькъан, 3,5,12 НурадиловІар, 65,77,79, Этуша, 14», — нахага цу тайпара кхайка- рал дир МагІалбика адми- нистраце.

ГІалгІайче уголовни гІулакх хьадиьллар, низ бара тІахьехаш хиннача кхалсага духьала

Муса Алоев

ГІалгІай Республикан ток- кама болхлоша РФ УК 2 д. 280 ст. уголовни гІулакх хьадиьллад 37 шу даь- ннача «Медина» яхача ис- ламски центра кулгалхо- чунна духьала. Из центр я ГІалгІай Республикан Ма- гас-Шахьаре, аьлар «Сер- дало» газетага бокьонаш лораераша.

«Instagram» социаль- ни бувзамашка гІолла (из я Россе могаь йоацача «Meta» яхачарех) хоам беш йола материалаш дІа-юха кхажьийтай цо, наха юкье цхьайолча тоабашта низ тІабахьара уж тІахьехаш», — йоах хоамо.

ГІалгІай Республикан бокьонаш лораераша техкар, цу центре экстремистски ли- тература леладаь хилар.

ГІалгІай Республике, цу кхалсага духьала РФ КоАП 20.29 статьяк протокол от- тадаьд, социальни бувза- машка гІолла, халкъашта юкьерча терроризма бай- ракх тІа а латташ, цо уж дІа- юха кхажьийтарах.

Белгалду, Уголовни ко- декса 280 ст. 2 д. цу сага пхи шу набакхтен ха йоагІа, яхаш.

Магасе гІишлош хьалъяра боарам лелабой хьож

Султиганаькъан Йоакъап

ГІалгІайчен столице гІишлош хьалъяра боарам лелабой хьожаш, болх дІахьош ба, хІана аьлча бахархой кхерам- зле хьалхарча аргІагІа латт; гІишлош даькъ тІа карташ

нийсача дозонца йиста ца- хилар бахьан долаш, цунца дувзадена административни материалаш хьаязйир, аьлар «Сердало» газетага шахьара администратце.

«Шахьара кулгалхочо Орц-

ханаькъан Зайта декхар отта- даьд цу даькъ тІа тІахьожам ло- аттабе безарашта хьалхашка, гІишлош объекташка боагІаш бола боарам лорабара болх мишта латт хьажа декхарийла беш.

Шахьара Іаьдало массабол-

ча къахьегарашта хьалхадаь- ккхад; доал деча даькъ тІа гІишлош балхаш дІахьош болча наха гІишлош даькъ тІара ара- воаллача хий латташ хийийта- ра. Нагахьа санна из кхоачашде вІаштІехьа ца доале, болх беча организацешта духьала, законо дІадеххача беса уж бехктокха- ме озаш дола хьалаш оттадерг- да», — йоах хоамо.

Белгалду, балха кхетаченаш дІахьош, администратце балха тоабо мах бара йолча объек- ташка кхоачамбоацараш гуча- даьха хилар. Царех цхьаярашта духьала протоколаш оттадаьд бокьонаш лелаш цахиларах, административни бехк барах бола хоам дІабахьийтаб.

Чакханаькъан, 43 йолча адресах ца доагІаш хий чудил- лар гучадаьккхар, цунах ад- министративни бехктокхаме озара йола материал шахьара Іаьдала органашка дІаяхьийтар.

Болх байтача организацеш- та хьалхадаьккхар, трансфор- маторни станцеш латташ дола тока боагІий дикача хьале ца- хилар. «Магас шахьара тока саьргий» МКУ тІадиллар кхоа- чамбоацарий справка кийчъяр, къахьегараша уж сиха юкьера дІадоахаргдолаш.

Магасе сихонца хий хьалуш йола насос тоайир

Султиганаькъан Йоакъап

Ахкан замагІа даим терко ло- аттае езаш хул ГІалгІайчен кхалешкара, шахьарашкара, юрташкара Іаьдал; цига ба- хача наха хий хьа ца доагІаш дисача. Укх деношка респу- бликан столице хий хьалуш йола насос сиха тоайир, аьлар «Сердало» газетага шахьара администратце.

«Магас-Шахьара кул- галхочо Орцханаькъан Зайта тІадилларах, Магас-

Шахьара«водоканал» МУПа говзанчаша еха хин насос си- хонца тоайир.

Насос еха хилар бахьан долаш, хий ца доагІаш дисар цхьаццайолча моттигаш- ка. Столицан мэра сихонца уж тоаяр тІадиллар», — йоах хоамо.

Насоса деха хинна цхьа дакъа сиха хийцар, шоллагІа дакъа болх бе доладелар. Хоам бу, цхьа ха яьннача гІолла хий ший боарамаргІа хьадоладенна хилар.

Шолж цІендеш, болх дІахьоргба

Султиганаькъан Йоакъап

Боккха болх дІахьош; цІенде, тоаде лерхІ Шолжа хьал.

«Хин еррига моттигаш чу- лоацаш, дІахьоргба болх. Цул совгІа, лостам беш, гонахье а цІенъергья. Іалам толха- деш мел йола хІамаш хин го- нахьара дІаяха еза. Іадодаш дола хий, цхьаккха новкъар- ле йоацаш, хІамо блехдеш доацаш, Іалама пайда беш, ший паргІатта даха деза», — йоах тхога бенача хоамо.

Цу гІулакха болча болх- лоша, ца эша кхертІой чура дІадоахаш, Шолжа никъ паргІата ца буташ йолча моттигашта кулг тохарг- да. Тахан, Іалама гІулакх, хиш лорадеш вай дІахьоча балхах доккха беркат доал. Вайх хІаравар ва, цу дика- ча гІулакха юкье дакъа лаца йиш йолаш.

**ГалгӀайчен
подрядчика, 5,5
млн сом НДС дӀа
ца луш дитарах,
суд ергья**

Султиганькъан Йоакъап

Цо паччахьалкхен бокьонаш телха а еш, контракт кхоачаш ца ярах, из бехтокхаме озаргва. ГалгӀай Республике Голла йолча МВД СУ тохкамхочо йистедаьккхар уголовни гӀулакх, 5,5 млн сома генеральни директора тийшаболх баь хилар гучадаьккхар цо, аьлар «Сердало» газетага ГалгӀай Республике Голла йолча МВД викало.

«Белгалъяьккхача организаце ший болх бу, йоал яла езаргйоацаш никъ а леха. 2019 шера кимарса бетта цу сага Алханчуртски канал тоадара 35 млн сом мах чоагӀбир.

Баь барт кхоачашбеш, подрядчи, закон телха а деш, йистебаьннача балха юкьедахийтар НДС 20%, из хилар 5,5 млн сом. Заказчика гхи миллион сом балхаш даьчун расцетни чота тӀа дӀадахийтар. Цо ший аргӀагӀа шийна эшача гӀулакха из дӀадахийтад», — йоах хоамо.

Цу тайпара бокьонаш телхаярца, цо лочкъадаьд РФ бюджетера ахча. Из цунах кхийтар цу хьакье къамаьл деш, РФ УК статьях доагӀгача беса из бехтокхаме оттавергва. ГӀулакх дӀахьождаьд республикан Магас кхален суде.

Россе 100 доакъашхо хилар «ДегӀаахара никъ» яхача кагирхой кхетаче

Газданаькъан Ахмад

Россе бархӀ регионера 100 викал вар «ДегӀаахара никъ» яхача ГалгӀай лоамашкарча кхетаче вена. Царна кийчъьяр дика дешара программа, цу юкьейоагӀаш яр мастер-классаш, уж яр «Малх» яхача пхьоаллен говзанчий балхах латташ, иштта истингий-кӀувсий говзанчаша луш.

«Кхетаче тӀехь-тӀехьагӀа дегӀайоагӀаш латт. 500 сага дешараш дӀачуденнад. Спикераш дукхагӀа хулаш боагӀа, цар начӀало цецвоаккх. Со чоагӀа раьза ва из гуллам ГалгӀайче дӀахьош, цу юкье Россе кагирхой болаш», —

аьлар «Сердало» газетага кхетачен кулгалхочо Кьулбужанаькъан Берда.

Из доацаш а дешара программан доакъашхой таро хургья къаьнарча ГалгӀайчен мехкара хоза лалам, цун культуран тӀехьале йовза.

Укхаза бокьонца бола новкъостий харжа таро я. «ДегӀаахара никъ» дӀаяхьа таро хилар кагирхой гӀулакхех йолча Федеральни агентствон грантаца новкъостал дарах. Кагирхошта дагадехар хьаллаьцар ГалгӀайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас, республикан ЖӀайрахьа кхален администраце, моттигерча туризма Комитета, кагирхой Комитета.

ГалгӀайчен кагирхой деша йиш йолаш ба, тӀехьагӀа балха отта таро а йолаш

БӀарахой Муслим

ГалгӀайчен бахархой дика таро я Кьилбаседа Кавказа федеральни университетеша деша отта, цига-ра дийша баьлча, тӀема-промышленни комплексаша балха оттара.

Из кагирхошта хьалхашка ший налараш хьайийлла а лац, из мехка дикагӀгача дешара цаӀ да, из доацаш а ший дешара профессега хьежжа, балха моттиг а лалашью цо, аьлар «Сердало» газетага ГалгӀай Республикан къахьегама министерстве.

«Кьилбаседа Кавказа федеральни университетеша дешара таро лу тайп-тайпарча тӀема-промышленни ком-

плексах дика кхеташ хила. ГалгӀайчен студенташ шоашта бакъахьа хета специальность харжа йиш йолаш ба», — аьлар ГалгӀайчен къахьегама министра Муталаланаькъан Хьажбикара.

Дешара таронаш хиларал совгӀа, ГалгӀайчера кагирхой таро я университет яккха боаллашехь а оборона, промышленноста даькъ тӀа балха отта. Шоаш дийшача профессега хьежжа балха оттарах царна карагӀдаргда юмадаьр юкьедоаладе, тӀема промышленноста комплексешоай дакъа юкьедарца из дегӀайоалае, мехка кхерамзле лорае.

ГалгIайчен берашта довз, шоай къамо гаьнарча ханашка леладаьр

Газданаькъан Ахьмад

ГалгIай халкъа къаьнарча Iадатех дийцар, ЖIайрахьарча культуран ЦIагIа Iомалуш долча берашта цар хьехамчаша.

Терко тIаозаш долча къамаьло дукха кердадараш хьадийллар берашта, дIаьхача ханашкара вахара куцаш духьальэттар царна, тайп-тайпарча хаттарашта жоп а делар цар.

«Дукхача къамашта довзац гIалгIай Iадаташ. ГалгIай Iадаташ хьадоагIа дий эзар шу хьалха денз, царех дукхагIдараш тахан а леладеш да. ГалгIай къамо лораю культура, къаьнара Iадаташ, даьй оамалаш.

Кхыча къамий кхы юхадоегIаргдоацаш дIадаьнна Iадаташ; тахан вай къамо чIоагIа лоархIаш, леладеш да. Мишта хила деза гIалгIай Iадатех деш дола хьоалчагIа?

Галага хьежача, сенах ховш хиннад фу дезал ба цу чу бахараш? МалагIа цIайш дезду гIалгIаша? Уж а кхыдола а хаттараш дийцар къамаьл деш. Кхувш йоагIача тIехьено, чIоагIа терко тIайохийташ, ладувIар», — аьлар «Сердало» газетага ЖIайрахьарча культура ЦIен кулгалхочо, ГалгIайчен цIихезача болхлочо Цисканаькъан Тамаре.

Лоаман ЖIайрахьа кхале хозача, яьсача ара улл.

БIаьшеренашта юкье кхерах даь дукха сийленгаш латт цига, уж цIихеза да укх дерригача дуненна, цар дагаухийт гIалгIай халкъа къаьнара истори.

В. М. Комарова цIерагIча лагере салоIача бераша шоай начIал гойтар

Газданаькъан Ахьмад

«Иллиалархой» кружокерча къонача вокалисташа, «Сийг» яхача Эбарга-Юртарча культуран ЦIен берий алхара ансамбла доакъашхоша цхьана, дакъа лаьцар ГалгIайчен Шолжа кхален Эбарга-Юрта дIайихьача кхетачене. Укхаза салоIаш долча бераша, гIад

а даха, тIаййцар начIал дола шоай нийсархой.

«Ашараш а халхараш а чудоагIаш хинна сийрда концертни программа хоза хийттар берашта. Бераш шоаш а хьежар шоашта ховр гойта. Иштта шийна ловр юкьева-ла таро йолаш вар лаьрххIа

оттадаьча ловзара», — аьлар «Сердало» газетага концерт вIашагIделлараша.

Ахканара салоIа ха дIахо дIахьош я Эбарг-Юртарча лагере, вай бераш салаIа кхы а

гIоргда цига. ЦIихезача Советски Союза лётчика-космонавта цIи лелаеча лагере шоаш салаIар цар дегашка дусаргда дуккхача шерашка.

«Кхерамзлен ишкол» яхача мехкашта юкьерча яхьашка котбаьннараш белгалбаьхар

Газданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен МагIалбика доал деча даькъ тIарча администраце безбир «Кхерамзлен ишкол-2023» яхача мехкашта юкьерча яхьашка дакъа лаьцараш. Яхьаш дIайихьар Нохчий Республикан Шелковской кхале. Цунна юкьейоагIаш яр СоагIапчарча № 30 йолча ишкола команда, Инаркьерча №12 йолча ишкола дешархой, яьннача ханашка хьежжа, а цар яьхар кхоалагIа моттигаш.

«МагIалбика кхален администраце кулгалхочо Кьоастой

Iаддал-Хьамида бераш даькъа-ладийцар даьхача толамашца, царна елар сийлен грамоташ», — аьлар «Сердало» газетага администрацен зарбан болх лелабераша.

Тха газет цкъа дийца Iийнадац, мехкашта юкьерча «Кхерамзлен ишкол» яхача программах дIахьош йолча яхьашка гIалгIай дешархоша дакъа лацарах.

Белгалдоаккх, из программа дIахьош я кхувш йоагIача тIехьенна кхерамзлен Iалашо яра хаттараш дикагIа довзаргдолаш. МагIалбика кхален берий-ондоргий туризма Центра кулгал деча Дзейтанаькъан Беслана из юкьедаккхарах дикка пайда а баннаб.

Г. В. Плеханова
цѐрагІча
РЭУ яьккхача
гІалгІачунна
«Плеханова
доаккхал» яха
совгІат делар

ГІазданаькъан Ахьмад

Карарча шера дийша баьннача ГІалгІайчен выпускникаша 212 дошо майдилг яьккхар

ГІазданаькъан Ахьмад

жаш ба боккха вахара никь.

Укх шера 2274 дешархо лакхара дешар дийша ваьлар. Цул совгІа, 212 саг царех дошо майдилгаш яьха бар, царга хь-

«Дика дийша хиларца толамгойта дешархой карарча шера дукхагІа бар, дІадахача шера хинначарел.

ДІадахача шера дошо майдилг 161 сага мара яьккханзар», - аьлар «Сердало» газетаца къамал деш ГІалгІайчен дешара, Илман министерстве.

ХІанз царна хьалхашка лат-

тар доккха декхар да, вахара керда толамаш дахара малагІча наькъ тІа шоаш баьлча бакъхьа ба къоастаде деза цар. Наха, а шоашта а пайдана хургбола никь лаха аьттув хилба цар.

ГІалгІайчен викала Харсенаякъан Феридес карарча шера, тІехдика дийша, яьккхар Г. В. Плеханова цѐрагІа Российски экономически университет. ХІанз дипломированни юрист, хІара шера луш дола «Плеханова доаккхал» яха цІи йолаш я. Из совгІат, университет яьккха, дийша арахецаш болча выпускникашта луш да.

«Комиссе квалификация енна дийша яьнна Фериде хьожаяь магистратуре, цо цифровой правосуде, искусственни интеллекта даькъ тІа тохкама болх дІабахьарах. Цул совгІа, дипломни болх язбарал хьалха дІахьош хиннача практике из Москверча Арбитражни суде дІаййцайар.

Бокьонашца, инновацие технологеш лелаярал совгІа, Феридес иштта техкар кибермошенничество, уголовни гІулакха юкьедаха йиш йола киберкхерамзлен хаттараш, из каст-каста Г. В. Плеханова цѐрагІча университете ше дІадиьхача тохкамай хьакъехьа дувцаш хилар», — аьлар «Сердало» газетага ГІалгІайчен Москверча викалаша.

Харсенаякъан Фериде вахара хьинар долаш саг я. Цо ГІалгІайчера цу университете дешаш болча ший мехкахошца каст-каста хьетаченаш яьй, цига деша оттарра дола хьехамаш тийннад, иштта из дакъа лоацаш хиннай студентий Парламентски клубе.

ГІалгІайчен дешархоша «Хьалхарчар болам» хьакхелла шу дизар белгалдир

ГІазданаькъан Ахьмад

паччахьалкхен «Хьалхарчар болам» хьакхелла шу дузаш хилара хетаяь кхетаче дІайихьар. Цох дийцар «Сердало» газетага МагІалбика администраце зарбан болх лелабераша.

Из вІашагІеллараша шо-

ашта хьалхашка оттадаь хинна декхар дар, керда болам берашта дІабовзийтар. «Хьалхарчар болам» чІоагІбаьб дІадахача шера, Красовская Дианас аларах. Из дакъа лоацаш яр «Доккха хувцамаш» яхача яхье. Из

бакъахьа хийтта, хьаллаь цар Россе Президента Путин Владимира.

«Керттера декхар да хІара бера шийна карагІдоалар маьхалдаккхара таронаш хилйтар», — аьлар тхоца къамал даьчо.

Илдарха-ГІалий тІа кхувшбоагІарий бокьонаш лораяра Іалашо ю

Султиганаькъан Йоакъан

ГІалгІайчен Илдарха-ГІалан доал деча даькъ тІарча кхувшбоагІарий бокьонаш лораяра йолча комиссе 12 ад-

министративни гІулакх техкар. Цу тайпара, заседане чаккхе еш, пхе сага гІод техар, ворхІ сага хьалхадаьккхар, уж бар берий дай-ноаной, аьлар «Сердало» газетага шахьара

администраце.

«Балха тІа дІайихьача кхетаче дакъа лоацаш хилар кхувшбоагІарий бокьонаш лораяра, профилактика даькъ

тІарча органий викалаш.

Барчча гІулакх техкачул тІехьагІа, шоай берашка лерттІа дІахьожаш боацача ворхІ дезала даьшга-ноаношга хьалхадаьккхар, пхеннена, цар

дукхагІа юкьедитараш хиларах гІод техар», — йоах хоамо.

Шоай берашка дика дІахьожаш боацарашта белгалдир де дезар фуд, дезал нийса мишта кхебе беза.

Ци ялара духьалара болх дIахьош ба

Коазой Мадина

ГалгIайче, дукха нах чулоацаш, нах бахача цIеношка, организацешка, тайп-тайпарча дешара моттигашка, кхыча дукха нах болча моттигашка ци ялара кхерамзлен Iалашо яра болх дIахьу. Цу тайпара кхетаче дIайихьар «Дакхенцара безам совбоакхаш йолча Центра стационарни лагере. Цига кийчю, «Кьона Дакхе езархо» яхача тIема кийчонах хьехам беш, вай кьона тIехье. ШоллагIа салоIама тоабо цига салоIаш йолча хана, из кхетаче дIайихьар ГалгIай Республике гIолла йолча МагIалбика кхален, МагIалбика шахьара Россе МЧС ГУ тIахьожам а профилактикан а болх дIахьош волча Хамхой Калойс, аьлар «Сердало» газетига чоалханерча хьалах болча боахам зарбан болх лелабераша.

Хьалхарча аргIаIа МЧС викал хьехар, ци яларах хоам беш бола гургал болх беш бий, иштта хьалхарча аргIаIа эшаш йола ци йоаяра техника лертIа а кхоачам болаш а йий. Цул тIехьаIа Центра болхлошта довзийтар цунца дувзадена дола хьалаш, хьалхадаькхар укхазо салоIаш долча берашта тIахьожам хила безилга а бехтокхам кхетабеш хила безилга а. Ше бокхагIарца кьамал даь ваьлча, цо дIахо дийцар берашта цIерах мишта лорадала деза.

«Цу тайпара кхетаченаш дIахьара маIан да, нагахьа санна хIама этта хилча, сиха хьалхарча аргIаIа де дезар ховргдолаш уж Iомабар», — аьлар Хамхой Калойс.

ЖIайрахьа кхален кулгалхо вена хилар «ДегIаахара никъ» яхача кхетаче

Габьенаькъан Мартина

Селхан Еригроссе кагирхой «ДегIаахара никъ» яхача кхетаче дIахьоча вена хилар, ГалгIайчен ЖIайрахьа кхален кулгалхо, аьлар «Сердало» газетига вIашагIкхетара зарбан болх дIахьораша.

«Лакханаькъан Ахьмад хьехар йоккха кхетаче дIа мишта йода, дешарца ювзаеннача заньтешка а хилар из, доакъашхошца кьамал хилар цун.

ПхелагIа ди да кхетаче йола, кагирхой ладуьгIаш хилар Тимакова Людмилас луча хьехамга, тема яр «СМИга гIолла ший хIама маьхалдакхар» яхаш. «Ставрополерча берий Союза кулгалхочо, Кьилбаседа Кавказерча неформальни дешара тренера Фарахманд Па-

риса нейрпсихологически упражненешка гIолла эшаш бола хоам бир чура програмаш дегIайоалаяра хьакъехьа. Черри Алёккас дийцар дикал йола интернет хьакхолларах, «Витамин С» яхача хий арахецарах, цунах дикагIа йола ролик яккхарах.

Режиссера Гаврилов Михаил «Метаморфозы: уйлаш, сибат» яхача хьехам бир, бера дагардар хьагойтара лаьрхIа.

Кагирхоша кхоллама болх Iомабарал совIа, кхетаче дIакъовлаш хургбола театра гойтам а кийчбир.

Из вIашагIделлараша яхачох, дукха кийчо яьчул тIехьагIа «Малх» яхача топпара хIамаш кхоллача пхьоаллен скульптура хьайийллар. ГалгIай Республикан бIаргашта хIама гуш боаьча наьха Еригроссе юкь-

арлонна чубоагIа Овшанаькъан Мухьмада, Iатиганаькъан Беслана, «Азар» сурташ дехкача студе, иштта Пензерча топпарах хIамаш еча Сайфутдинов Вахас хьакхелла яр из.

Гулбеннарашта чIоагIа сакъердаме хетаргбола никъ бар укхазо лехар. Ди йистедаьлар спортивни ловзараш дIадахьарца, фильмага хьажар-

ца. «Со чIоагIа раьза ва, Iаьдала болхлоша вай хьаллоацаш. Къаьстта баркал оал аз Лакханаькъан Ахьмада, цо кагирхой иштта терко ярах, хIана аьлча иштта барт хиларца мара укх тайпара болх дIабахьа йиш яц», — аьлар кхетачен кулгалхочо Кьулбужанаькъан Берда.

Предоставления государственной услуги по принятию решения о государственной регистрации некоммерческих организаций в электронном виде

Заявители имеют право представить заявление государственной регистрации (внесения изменений, реорганизации, ликвидации) некоммерческих организаций в электронном виде с использованием информационных ресурсов Минюста России в информационно-телекоммуникационной сети Интернет или на Едином портале государственных и муниципальных услуг (функций).

Заявление в виде электронного документа должно быть подписано электронной подписью заявителя в соответствии с требованиями Федерального закона от 6 апреля 2011 г. № 63-ФЗ «Об электронной подписи» и Федерального закона от 27 июля 2010 г. № 210-ФЗ «Об

организации предоставления государственных и муниципальных услуг».

Для направления заявления в электронном виде на информационных ресурсах Минюста России в информационно-телекоммуникационной сети Интернет и на Едином портале обеспечивается доступность для копирования и заполнения в электронном виде формы заявления.

Заявление, направленное в электронном виде через информационные ресурсы Минюста России в информационно-телекоммуникационной сети Интернет и Единый портал, регистрируется в установленном порядке в Департаменте организации и контроля Ми-

нюста России (соответствующем структурном подразделении территориального органа Минюста России) и поступает в Департамент по делам некоммерческих организаций Минюста России (соответствующее структурное подразделение территориального органа Минюста России). Заявление в течение одного рабочего дня после регистрации направляется уполномоченному на его рассмотрение федеральному государственному гражданскому служащему Департамента по делам некоммерческих организаций Минюста России (соответствующего структурного подразделения территориального органа Минюста России).

На информационных ресурсах Минюста России в информационно-телекоммуникационной сети Интернет и на Едином портале заявителю обеспечивается возможность получения информации о ходе предоставления государственной услуги. Заявителю предоставляется информация о следующих этапах предоставления государственной услуги:

- заявление зарегистрировано в Минюсте России;
- поступление заявления в Департамент по делам некоммерческих организаций Минюста России (территориальный орган Минюста России);
- направление результата предоставления государственной услуги заявителю.

Ответ заявителю направляется в электронном виде в случае поступления заявления также в электронном виде с использованием информационных ресурсов Минюста России в информационно-телекоммуникационной сети Интернет и Единого портала.

Необходимо учитывать, что в случаях направления заявлений в форме электронных документов государственная пошлина не уплачивается. Преимуществом данного метода подачи заявлений сокращение сроков оказания государственной услуги.

Управление Минюста России по Республике Ингушетия

70% ГалгIайчен бахархоша аьлар; моттигера сомаш, баьцадаараш эггара чам болашагIа да

Султиганькъан Йоакъап

ГалгIайчен 70% бахархоша лоархI, эггара чам болаш а экологически цIена а сомаш, баьцадаараш наха шоай боахамашка хьалкхедаьраш да. Цунна тешал ду, карарча шера КIимарса бетта наха юкъе дIабихьача хоатташа балхо.

85 % наха аьлар, араьхьара вайцига хьачуьхьаш йола продукция тIахьежача хоза а йолаш, чам цхьаккха тайпара йоацаш хул. Цудухьа ше вахача моттиге наха шоаш хьалкхебаьча сомага, баьцадаарашка хIама кхоачаргдац. Царех «хими» яллац, молхаш а тохац уж ебийта. Цудухьа цу продукция хьабоала пайда а дукхагIа хул.

20% наха белгалдир, массанена дукха езаш йола моша хьажIаш кхекхьачул тIехьагIа, цар ший тайпара чам хилар. «Уж араьхьара хьакхуьхьаш я, цудухьа чам а иштта ба», - аьлар хаттарашта жоп луш хиннача наха.

Наькъашкарча бокъонех хьалхадаьккхар берашта

ГIазданаькъан Ахьмад

Йоккхача Ачалкхерча культуран цIагIа цхьацца хIама Юмадеш долча берашта, «Со тахан гIаш никъ беш ва» яха кхетаче дIайихьар культуран цIен болхлоша. Берашта

хьалхадаьккхар, наькъа дехьабувлача хана, цIоагIа фе хила дезилга, наькъашкара бокъонаш йовза езилга.

«ХIара бера ха деза тахан, наькъашкара бокъонаш йовзаш воацачоа, лела кхераме

долга. Оаха берашка дийцар, из деррига довзаш хилча, наькъл дехьадоалаш майрагIа, паргIатарIа хургда шо, аьнна. Берашта цIоагIа эш тахан иштта йола уроках. Геттара цIоагIа чам болаш ладувгI цар цу тайпарча хIамашка. Тесса

дита йиш ярех дац из гIулакх тахан, вай наькъаш хьалдизза лела машенаш, наькъашкара бокъонаш лораш боацаш лелараш теркамбича», — дийцар тха газетага из кхетаче дIайихьараша.

Хьунашка цIи ялара кхерамзле телхаяьрашта гIод тохаргда

Султиганькъан Йоакъап

Карарча шера КIимарса бетта 17-ча дийнахьа денз, ГалгIайче хьакхайкадаьд; хьунагIа цIи ялара кхерамзле телхаяьрашта ларьхIа дола гIод тохаргда, аьнна. Из хоам бир «Сердало» газетага республикан Iалама министрствос.

«Хьунашкара цIи ялара кхерам юха баллалца, КIимарса бетта 19 ча дийнахьа денз маьцхали бетта 8-ча денга кхаччалца, хьунагIа нах а машенаш а КIезигагIа хургьа. Цу юкъа хьунагIа ваха йиш яц, цхьацца долча гIулакха цIи ювза а йиш яц», - аьлар Iалам лорадераша.

Из лора ца даьча субъекташта дикка гIод тохаргда: ши эзар сом - физически наха, массехк эзар сомага кхаччалца - юридически наха.

Уж хьалаш хьунаш лораяра болх беш хургда, республикан министрий кабинето амар даллалца.

Дешархошта дийцар, Iадатех долча гIалгIай ловзарех

ГIазданаькъан Ахьмад

ДIаяхача заман гIалгIай цIихезача ловзарех дийцар дешархошта Шолжа кхален Галашкарча культуран ЦIагIа.

Кхетаче дIахьош яр, «Культурни шоатта ди» яхача болама чуйоагIаш. «Дешархошта ларьхIа» Еригроссе культурни

дешара проект яр из.

«Культуран ЦIен методиста Оздой Аьсета берашта дийцар, уж ловзараш кIаьнкашта, йиIиIагIашта дийкъа хиларах. КIаьнкаш ловзаш бар «Лоаман соалозаш хекхаш», «Кожолгашца лелаш», «Кхера кхоссаш», кхьдола ловзараш деш.

КхувшбоагIарашта юкъе яхьашдIахьора тайп-тайпара бо-

ахамашкара балхаш деш: «Мангал тохаш», «Дахча Iалашдеш», «Калхьар кIа охьаш», «Мангал ирбеш», «ГIалаш хьалйотта кхера гулбеш», «УстагIа туллабеш», «Тускар дувцаш», кхьдIахо а. ЙиIиIагIашт ловзараш дар «Паршингах», «Пхи кхераца», «Кулгаш кIалгIардахар». 6-7 шу даьнна йиIиIагIашт ловза йиш йолаш яр кIаьнкый ловзарах

«Таьлгах», «Куллах», «ГIолгех», «БIарех» кхьдарех», — аьлар «Сердало» газетага Галашкарча культуран ЦIагIа.

Ала деза, хIара шера дIахьош я «Культурни шоатта ди» яха болам, Россех халкхий Iадаташ доаржадеш. Карарча шера уж хетадаь дар Iадатех долча берий ловзарашта.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84. Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Росохранкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре редакции газеты «Сердало».

Время подписания номера по графику в печать: 26 июля 2023 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диапозитивов Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

**Наьсаре
дIадийнача
зизашта, хIара
дийнахьа доал ду**

БIарахой Муслим

Наьсарен шахьаре дIадийнача зизашта, гонахьара йоархIаш дIайоахаш, эшача хий тохаш дола балхаш дIахьу хIара денна. Аьрки лаьрхIа йола болхлой тоаба я царна Iунал деш, аьлар «Сердало» газетага доал деча давкъ тIа.

«МутаIаланаькъан Хьаж-бикара цIерагIча урамагIа, фабрични оала гом болча моттиге, культуран ЦIен дозон тIа, кхийолча юкьарлонна моттигашкара доазонаш хозду дIадийнача зизаша, бакьда хIара денна тIехьахежа веза царна», — аьлар шахьара администраце.

Иштта хоам бу, догIаш каст-каста делхарах, карарча шера буц къаьстта дукха я хаш.

**ГIалгIайчен
чарахьаш Iан
заманга кийчо
еш ба**

БIарахой Муслим

Наьсарен чарахьал леладеча давкъ тIа тIатеIа кийчо ю Iан зама тIаярга, хьунагIа лелача оалхазарашта, оакхарашта лаьрхIа дола доакьар Iалашдарга, аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен Iалама Министерстве.

«Iалашдаь доакьар-йол аргIаш даь хьальоттаяь, из дIахойодача хана толхергийоацаш. Геттара дикачок лоархI акхан юкье хьекха буц. Цу хана дикагIа чам хул цун, из эггара хозагIа чам болаш дола доакьар да хьайбашта», — аьлар хоамо.

Боахама къахьегамхоша яхачох, цу тайпара болх чарахьаша хIара шера дIахьу, хьунагIарча хьайбашта Iа даккха аттагIа хургдолаш.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат В №0694860, выданный СОШ №1 с.п. Экажево в 2001 г. на имя Акталиева Хаважа Багаудиновича, считать недействительным.

Утерянный аттестат Б №2374898, выданный СОШ №1 с.п. Экажево в 2004 г. на имя Акталиева Хаважа Багаудиновича, считать недействительным.

**Iаьлий-Юрта спортивни
майда хьайийллар**

Гаьгенаькъан Мартина

Iаьлий-Юрта, 550 000 сома маьха грантах спортивни майда хьайийр, аьлар «Сердало» газетага кхетачен доакьашхоша.

18-11 йоккха йолча майдан тIа, кагирхошта лаьрхIа тайтайпара спортивни гIирс оттабаьб, иштта цига я тренажераш. Из проект оттаяьр вар Йовлой Аслан, Ерригроссе спорта-туристически «Open Chechnya-2021» фестиваль дIахьош, из проект хьаллаьцар.

ЛаьрххIа из хьаелаш бола болх йистебаьнначул тIехьагIа

11-13,14-17 шу даьннарашта юкье кроссфитах яхьаш дIайихьар. Массаболча турнира доакьашхошта грамоташ, майдилгаш, кубкаш елар.

«Юртахошта дика хетарах, кхетаде хала дац из спортивни майда мел эшаш хиннай, цудухьа со чоагIа раьза ва иззал дукхача наьха сатувсар айса кхоачашдаь. Ер гIулакш дIахьош новкьостал дир цьхан юртахо, цунна доккха баркал хилда», — аьлар Йовлой Аслана.

Белгалду, проект Iаьлий-Юртача 14-30 шерга кхаччалца болча кагирхошта юкьера бувзам а барт а чоагIбара лаьрхIа хилар.

ГIалгIайче Iомабу ВК товар нийса маьхалдаккха

Гаьгенаькъан Мартина

«ДегIадара никь» яха Ерригроссе кагирхой вIашагIкхетар дIахьош хилара чудоагIаш, Каьзи-Юрта «Ший бренд ВК дIаяхьар» яха мастер-класс елар, аьлар «Сердало» газетага дешара программа вIашагIьеллараша.

«Спикера Тимакова Людмила кагирхошта даьржа довзийтар ший товар дIагIоргдола, цун дикал йовзийтара, нах кхетарболаш болча меттаца из маьхалдаккхара, физически сага ший товара дикал йовзийтара, психологически оагIорахьа

из дIахо дIахьалхадаккхара де дезар фуд. Цул совгIа, мастер-класс луш социальни бувзамашка хулача ВК йоазонех дийцар», — йоах хоамо.

«Цу моча кхетаченашка ховш хул, гIалатваларах кхера ца везилга, моллагIа дола хIама дIадоладеш халонаш нийслургийолга, бакьда кергтердар — цьхан хIамангара дIаволавалар. Сога хайтгача тахан латгача замах вайх эцархой де хьож, хIаьта укхаза, мастер-класс луш, хIама ше хьакхоллаш хила Iомаву, ше дIахьалхавала веза», — аьнна белгалду Iомавалара программа доакьашхочо Крыгин Олега.